

ΤΟ ΧΙΟΥΜΟΡ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΕΣ, ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΕΣ, ΠΡΩΤΊΣΜΟΙ

Οι εγγενείς Γάλλοι αξιοματικοί τών στρατιωτών των διαφόρων βασιλείων της Γαλλίας, διατηρούσαν και στον πόλεμο όλες τις συνήθειες της ιδιωτικής των ζωής. Κατά τις πολιορκίες των εχθρικών φρουρίων, έκαναν τας έφοδους των, υπό τήν πύρ των κανονίων του εχθρού φορώντας βελούδινα ρούχα μ' όλόχρσα γαλόνια και γραβάτα δαντελλένια και πέδιλιναν φέροντας σά κείλη τους ένα άρωματισμένο μαντηλάκι. Παράδειγμα σχετικό μās διότι κ' ό στρατάρχης μαρκήσιος ντ' Ηκαρμιόν, ό όποιος, κάθε φορά που έπρόκειτο να δοθή καμιά μάχη, διάτασσε να του φέρουν τή κουτί με τήν ποίητρα του για να κουνταριστή!

Είπε δε μοναδική ή εύθυμία και τήν πνεύμα τήν όποιό έπέδειξαν οι Γάλλοι στον πόλεμο, και στις δυσκολότερες άκόμα στιγμές. Κάποτε ό κύριος ντ' Αιρεός είχε διαταχθή να κυριεύσει με κάθε θυσία τήν όχυρή του Μαϊστριχτ. Μιά έπιτροπή παρουσιάσθηκε ένώπιό του για να του εκθέσει τις δυσκολίες που παρουσίαζε ή κατάληψις τής πόλεως αυτής, τήν όποία χαρακτήριζε ως «άπόρθητον». Ό μαρκήσιος ξαφνιασμένος τότε τούς ερώτησε :

— Ποιά γλώσσα μεταχειρίζεσθε, κύριοι ; Αυτά που μιλάτε δεν είναι άσφαλώς γαλλικά, γιατί άκουσα μία λέξη που ουτ' έγω, ούτε οι στρατιώται μου τήν καταλαβαίνουν... Πώς τήν είπατε ; ... Α... απόρθητον !...

Και άπευθυνόμενος προς τούς άντρες του, ερώτησε :

- Τήν καταλαβαίνετε όσεις, παιδιά ;
- Όχι, άπάντησαν, με μία φωνή έκενίου.

Έτσι ή έπιτροπή άποσύρθηκε και ή έπίθεση εναντίον του Μαϊστριχτ άρχισε με μία εύθυμία των στρατιωτών.

Η Γαλλική Έπαναστασις άντικατάστησε τούς εγγενείς αξιοματικούς με άλλους προερχομένους από τας τάξεις του στρατού, μα κ' αυτοί, παρ' όλη τήν έλλειψη μορφώσεως, δεν ύστερούσαν σε πνεύμα, μπρος στον εχθρό.

Στή μάχη του Φραισβιλερ, κατά τήν 1793, τ' αυστριακά κανόνια ύδερξαν τή γαλλική παράταξη. Με κάθε θυσία έπρεπε να κυριευθούν αυτά τά κανόνια. Μά μπρος στις όβριδες τους, που τούς έκαναν θρασιή, οι Γάλλοι στρατιώται έδίσταζαν. Τότε ό περίφημος στρατηγός Ός που διοικούσε τούς Γάλλους, τράβηξε μπροστά και δείχνοντας με τήν σπαθί του τά εχθρικά κανόνια, είπε :

- Παιδιά, σās δίνω εκάτ' όβριδες για κάθε κανόνι που θα κυριεύσετε !
- Έκατ' όβριδες ! φώναξαν τότε οι στρατιώται. Είμαστε σύμφωνοι ! Κι' άμέσως όρμησαν εναντίον των εχθρικών πυροβολαρχιών τις όποιες και έκυριεύσαν.

Στό Ρήνο μία άλλη φορά, ή γαλλική στρατιά του Ντεζαί, είχε άρχισει να συμπύκνεται μπρος στή φωτιά των γερμανικών κανονίων, οι δε θέσεις των Γάλλων ε χαν γίνει έξαιρετικά έπιφορτισ. Τότε μερικοί αξιοματικοί έπρεξαν προς τόν Ντεζαί και τού είπαν :

- Στρατηγέ, πρέπει να διατάξεις να σαλπίσουν ύποχώρηση.
- Υπόχώρηση, όφθαίσε ό Ντεζαί, ύποχώρηση !... Ναι να σαλπίσουν... ύποχώρηση τού εχθρού !...

Ένας σύντροφος του στρατηγού Όζεφού ξυρξόταν κάποτε στήν έστρατεία τής Γαλλίας και παραπονιόταν στο σύντροφό του πως τού έλειπαν διάφορα είδη πρώτης ανάγκης για τήν ύστρια. Άξασμα μία όβριδα έσκασε κ' ένα θραύσμα τής μπήξε μέσα στή σπηνή κ' έπεσε ανάμεσα στους δυό φίλους. Τότε ό Όζεφού πλάνοντάς τού είπε στο φίλο του :

- Δές, οι Αυστριακοί σούστειλαν μία πιπέλλα του ύστριατος !...

Κάτι ανάλογο είπε κ' ό στρατάρχης Ζουνο όταν ήταν άλλος στρατιώτης άκόμα και ύπηρούσσε τή Βοναπάρτη ως γραμματέως του. Ένώ άντέγραφε μία μέρα διάφορες διαταγές μέσα στή σπηνή του άρχηγού του, μία όβριδα έσκασε εκεί κοντά γεμίζοντας

Οι Γάλλοι εγγενείς στον πόλεμο. Τά μεταξωτά ρούχα, ή δαντέλλες και τή κουτί τής ποίητρας. Η λέξις «άπόρθητον». Έκατ' όβριδες και κανόνια ! «Διατάξαι ύποχώρησιν τού... εχθρού !». Η πιπέλλα του ύστριατος. Η σπηνή για τή στέγγωμα τής μελάνης. Πώς προβιβάστηκε ό Ζουνο. Ο Ναπολέων και οι στρατιώται του. Ο άνδρειος αξιοματικός και ή άναφορά του προς τόν Αυτοκράτορα. Μεγαλειότατε, είμαι σκετομένος! κ.τ.λ. κ.τ.λ.

χώματα τά χορτιά του ύπαξιωματικού.

— Πολύ καλά, ψιθύρισε ό Ζουνο, έτσι δε θα χραιαστώ σκόνη για να στεγνώσω αυτά που έγραφα.

Ό Βοναπάρτης, ό όποιος τόν άκουσε δεν είπε τίποτε, μα τήν άλλη μέρα ό Ζουνο γινόταν άνθυπολοχαγός και σε λίγα χρόνια στρατάρχης τής Γαλλίας.

Τήν παραμονή τής μάχης τής Ένας, μία νύχτα κατασκότεινη, ό Ναπολέων πήγε να έπιθεωρήσει τούς καταυλιόμους. Ένας σκετοπος που δεν τόν άνεγνώρισε τόν έπιροβόλησε. Ό αυτοκράτορας που είδε τήν κίνησή του έπεσε καταγής και έτσι ή σφαίρα πέρασε από πάνω του. Μά μόλις σηκώθηκε, ό στρατιώτης έπιροβόλης κάλι, ή δε σφαίρα πέρασε δυό δάχτυλα πλάι στο κεφάλι του αυτοκράτορος. Οι έπιτελείς άκούγοντας τούς πυροβολισμούς έτρεξαν κρατώντας φανάρια.

— Α ! είπε τότε, αλλά ό Ναπολέων στο στρατιώτη, έτσι πυροβολήτε όσεις οι γενναίους. Ούτε με τήν πρώτη με πέτυχε, ούτε με τή δεύτερη...

— Ό, Μεγαλειότατε, άπάντησε ό γενναίος, άς ύπήρχε λίγο φως και σās έλεγα έγω άν θα σας πέτυχανα ή όχι.

Τήν άλλη μέρα ό στρατιώτης, χωρίς στήν άπάντησή του αυτή, προβιβάσταν σ' έπιλοχία.

Έκείνο που φανερώουν όλοι οι έξυπτες φράσεις τής ναπολεονταίου περιόδου είναι ή υψηλή έμπιστοσύνη, τή πάθος και ό ένθουσιασμός ενός νικηφόρου στρατού για τόν άρχηγό του. Για μία ματιά του κόσσε θυσίες έπιτελούν αξιοματικοί και στρατιώται, Όρμουςαν μέσ' άπ' τις σφαίρες και τις όβριδες, παρασυρμένοι από μία μυστηριώδη δύναμη «και χαριζίζοντας τή θεό τους όρθο μέσα στή θέλλα» όπος γράφει ό ποιητής.

Κατά τήν 1809, όταν τ' αυτοκρατορικά στρατεύματα, ύστερ' από πέντε μέρες λυσολών έφύδον έκυριεύσαν τή Ρατισμόνη, ένας αξιοματικός τού έπιτελείου, ύποπιστής του στρατάρχου Λάν, έφθασε καλπάζοντας για ν' άναγγείλη στο Ναπολέοντα τή νίκη.

— Μεγαλειότατε, τού είπε, έκυριεύσαμε τήν φρούριον, Δέστε, οι στρατιώται σας βρίσκονται έπάνω στή ταίχη.

— Ναι, ναι, άπάντησε ό αυτοκράτορας και βλέποντας ότι ό αξιοματικός ήταν γεμάτος αίματα έπρόσθεσε : Μά σεις ;...

— Δέστε, Μεγαλειότατε, έξακολούθησε ό αξιοματικός με μία θυμαμεινική χαρά, οι στρατιώται σας βρίσκονται εκεί πάνω και οι αυτοκρατορικοί άεστοι κημιτίζουν στις έπάλξεις...

— Ναι, ναι, άπάντησε ό αυτοκράτορας, ενώ ό αξιοματικός κλονιζόταν έπάνω σι ο άλογο του... Μά σεις, λοχαγέ, είσατε πληγμένος.

— Όχι, όχι, Μεγαλειότατε... Νίκη ! Νίκη !... Τό κύρ των Αυστριακών έλαψε...

— Είστε σοβαρά τραυματισμένος, είπε κάλι ό αυτοκράτορας μ' άνεκνομηνοσία, ενώ ό αξιοματικός σοφιστόταν κάτω. Τότε αυτός, χαριζίζοντας για στενή φορά τόν αυτοκράτορα τού, κατώρθωσε να φωνάξη :

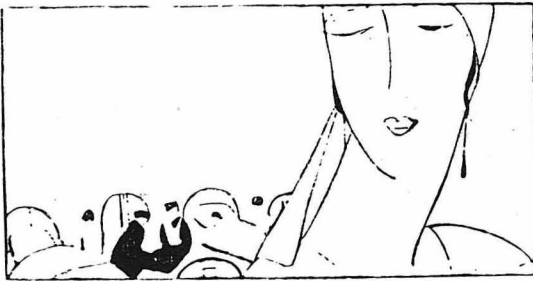
— Όχι, Μεγαλειότατε, είμαι σκετομένος !

Και έμεινε νεκρό.

Αυτό τή συγκινητικό άνέκδοτο δείχνει καθαρά τήν ψυχική κατάσταση των ήρώων τής Μεγάλης Στρατιάς, τή χωρά τους και τή μέθη τους για τή νίκη και τή λατρία τους προς τόν άρχηγό τους. Μιά άτμισσφαίρα όποιας περιβέλλει τούς στρατιώτες τού Ναπολέοντος, τά δε λόγια τους και τά κινήματά τους είναι λόγια και κινήματα θρησλικών ήρώων. Κάποτε ένας αξιοματικός, όνομα Ράπ, διατάχθη : «Ράπ, να κινήσει ή νά πεθάνη !» — Διάλεξα, άπάντησε άμέσως έκινους, τού νικητή !

Στήν Ισπανία, κατά τή σκληρή έστρατεία τού 1809, ό στρατηγός Κολμπερό μ' μία χούφτα Ούσσάρων, συνέλαβε δυό χιλιάδες αχμαλώτους. Ό αυτοκράτορας τόν συνηγάθη και κατόν τόν διέταξε να έπιτεθή και πάλιν εναντίον τού εχθρού : «Πηγαίνετε, στρατηγέ, τού είπε, τά μεγαλειότερα αξιομάτα σας πεμψένουν. Θα σας κίνα μεγάλο κ' ένδοξο !» Τότε ό αξιοματικός τού άπάντησε χαμογελών-

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΘΚΑΟΤΑ

Ο ΔΟΥΜΑΣ ΠΑΤΗΡ... ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Όταν ο 'Αλέξανδρος Δουμάς πατήρ, έγραφε την *Άρτεμη του Κρίνου*, ένα από τα ωραιότερα μυθιστορήματά του, έκανε συγγές έπισκέψεις του άγαπητού του φίλου και συναδέλφου 'Ερρίκου Μιρά, τον όποιον κρατούσε ένήμερο τής τροπής που έλάμβανε το βιβλίό του.

Σ' ένα κεφάλαιο όμως, οι δύο φίλοι ήλθαν σέ διάσταση, γιατί ο καθένας είχε διαφορετική αντίληψη τής κατευθύνσεως που έπρεπε νά δοθί στην υπόθεση τού έργου: "Έπρεπε ο Δουμάς νά σκοτώσθι τον Παύλο 'Ωμπρέ, τον ήρωα τού μυθιστορήματος, ή νά καταφύγι σέ καρμιά άλλη λύση πώ εισηγηκή.

Όταν ο Δουμάς τελείωσε τέλος τó έργο του έτρεξε άμέσως νά βρη τó Μιρά, μά δέν τον βρήκε σπίτι του. "Άφησε τότε μά παραγγελία στην ύπηρετρία τού φίλου του:

— Νά πητε στον κύριο Μιρά, όταν έπιστρέψη — τής ειπέ — πώς όλα τελειώσαν και πώς έσκότωσα τον 'Ωμπρέ.

Φαντάζεστε με τί τρόμο κύτταξε ή άφελής ύπηρετρία τον Δουμά, που τής έλεγε με τόσην άταραξία ότι είχε σκοτώσει έναν άνθρωπο.

Είπε όμως άδύνατο νά φαντασθήτε την ταραχή τής ίδιας ύπηρετρίας, όταν άκουσε τον κύριό της, στον όποιο άνήγγειλε μόλις έπίστρεψε σπίτι την τρομερή είδηση, νά τής άπόκρίνεται άπαθέστατα:

— "Έτσι λοιπόν, έ; Τόν σκότωσε; Τόσο τó καλύτερο!...

τας: "Βιαστήτε μόνο, Μεγαλειότατε, γιατί άν και είμαι μόλις τριάντα χρονών, νιώθω τον έαυτό μου γέρο μάλας... Δέν έξω αν θα ζώ αύριο". Και πράγματι σέ μά ώρα ó στρατηγός Κελμπέρ είχε σκοτωθεί με μά σφαίρα στο μάτωπο.

Κατά την έποχώρηση τής Ρωσίας, ó λοχίας Μπουργκόν, τραυματιζόμενος βαριά, έφώναξε ένα σύντροφό του νά του δώση χείρα βοηθείας. Τότε αυτός τού άπάντησε:

— Τό δεξι μου χέρι τó πήρε μά όβριδα, και τó άριστερό μου τó έκοψε ένα σπαθί. Φώναξε λοιπόν κανένα άλλο.

Μετά την πτώση τού Ναπολέοντος, έπί πολλά χρόνια, έπαψαν στην Εύρώπη οι πόλεμοι, μά οι Γάλλοι στρατιώται έξακολούθησαν νά κάνουν χυσημο μαχόμενοι στην 'Αφρική, όπου πολεμούσαν πρós κατάκτησιν τής 'Αλγερίας.

Κατά την έξστρατεία τής 'Αλγερίας, ύστερ' από μά μάχη που βάστησε όλόκληρο τó πρωί, ó στρατηγός Μπυγκά άντελήφθη έναν στρατιώτη που βράδιζε έξοκούφωτος στον ήλιο.

— Κακί στρατιώτη, τού φώναξε, τί τó έκανες τó ηηλικίο σου;

— Τόχασα τó πρωί στη μάχη.

— Ένας Γάλλος δέν άφηνει ποτέ τó ηηλικίο του σου; άράπηδες.

— Οι άράπηδες δέν ήθελαν τó ηηλικίο μου άλλα τó κεφάλι μου.

Γι' αυτό προτιμήσα νά τους άφήσω τó ηηλικίο μου.

— Πολύ καλά, είσαι γενναίος στρατιώτης, μά με αυτό τον ήλιο ύπάρχει φόβος νά πάθης από ήλιαση, έξοκούφωτος καθώς είσαι. Πάρε την κάσκα μου...

— Μά, σείς, στρατηγέ μου... ó ήλιος...

— Σώπα κι' άκου, βλέπεις αυτό τó άπόσπασμα τών 'Αράβων που έρχεται νά έπιτεθί έναντίον μας... Πάρε λοιπόν την κάσκα μου και πήγαινε νά μου φέρης ένα από τά μπουρνούζια τους.

Ό στρατιώτης πήρε την κάσκα, άφησε έναντίον τού έχθρου και σέ λίγο ξαναγύρισε θριαμβευτής φέρνοντας έκτός από τó μπουρνούζι και τί σημαία τών 'Αράβων. Ό στρατηγός Μπυγκά πήρε τó μπουρνούζι και εις άντάλλαγμα έδωσε στο στρατιώτη τόν πολεμικό σταυρό.

Ένας άλλος Γάλλος στρατηγός τής 'Αφρικής ó Πελισσέ, πού ήταν περίφημος γιά την άυστηρότητά του, παρεφέρθη μά μέρα έναντίον τού ύπασπιστού του ταγματάρχου Κασσαίιν μέχρι τού σημείου νά σηκώση τó ματιζόγί του γιά νά τον χτυπήση. Έξω φρενών γι' αυτή την προσβολή ó ταγματάρχης έβγαλε τó πιστόλι του και σημάδεψε έναντίον τού στρατηγού. Μά ή σφαίρα δέν έπιασε.

— Ταγματάρχα, ειπέ με γαλήνη ó στρατηγός, σάς τιμωρώ με όχτώ ήμερών κράτηση, γιά την κακή κατάσταση τών όπλων σας.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ

(Τού 'Χάνς 'Ανδερσεν)

'Έκει, πού ó δρόμος κάνει μά καρμή, στέκει ώμορφα ένα μικρό σπίτι. Στραβοί όλίγο οι τοίχοι κι' ή σκεπή, και μικροσκοπικό παραθύρακι. Γέγν' άπ' τά χρόνια ή πορτα ή χαμηλή, χαρούμενο γαυγίζει τó σκυλί, Πουλάρια τραγουδάνε χαροπά, ό ήλιος έψυχη—και τά λουπά.

Στον κόκκινο τόν ήλιο τού βραδυού, στο παραθύρι ή μάνα καθισμένη, δίνει τó στήθος τού μικρού παιδιού, κι' έχει, άπ' τόν ήλιο, όμι φλογισμένη. Τ' άγόρι δροσερό και παχουλό, σάν μίλο μαγουλάκι στρογγυλό. Χαϊδευτικά ή μαμά του τού χτυπά, τά πόδια τά μικρά—και τά λουπά.

'Η γάτα καρπουζιάζει τó κορμί. Μά έξάνου μά μνιγα την πειράζει, τή διάχνει με τó πόδι της μ' όρη, σάν αλιικός και πάλι καρπουζιάζει.

'Η μάνα τó παιδίκι της φιλά, πού τά ματάκια του ήσυχια σφαλά και βλέπει σ' όνειρό του χαροπά 'Αγγέλους τ' ουρανού—και τά λουπά.

ΑΧ, 'ΚΕΙΝΟ 'ΚΕΙ ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΡΟ!

(Τού Thomas Moore)

"Αχ, 'κείνο 'κει τó σήμαντρο που παίζει βράδυ - βράδυ, Πριν έλθη τó σκοτάδι, την ώρα τού σπερνού! Πόσες γλυκιές άνθιμμες στο νου μου, πάλι, φέρνει, και πώς μου συνειπαίρνει Γλυκά καρδιά και νου!

Τó ήσυχο σπίτιμας με τή νειότη μου θυμίζει, και πίσω δέν γυρίζει στον κόσμο, πού περνά! Και τί σιγαμή, πού τ' άκουσα την ύστερνη τή μέρα, Νά χύνη στον άέρα τούς ήχους του ξανά!

Κείνα τά χρόνια πέρασαν, πόσες καρδιές πού άνθοσαν έτίτες κι' αγαπούσαν τόν κόσμο πού περνά. Τώρα τó ίδιο σήμαντρο έκίαινε δέν τ' άκουσε, στο χόμα κατοικούνε, βαθεία και σκοτεινά.

'Αχ! 'κείνο 'κει τó σήμαντρο γλυκά θα πάξει άκόμα, όταν κι' έγώ από χόμα θε νάμπω σκοτεινά. Και τότε στον ψευτόκοσμο, άλλες καρδιές θ' άνθούνε, Γλυκά νά τραγουδούνε, τó σήμαντρο ξανά!...

Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΣ ΣΚΑΝΔΙΝΑΥ'ΑΣ

(Τού J. K. Hostrup)

Στά βορεινά μας μέρη, τά λουλούδια εινε σπάνια, έχουσε χλωμό τó χόμα και τί μυρωδιά φτωχή. Τó λουλούδι σ' έμάς εινε ή γυναικα ή ουράνια, πού προκόβει κι' άνθίζει μες στο κλίμα τó τραχύ.

'Η καρδιάς μας, από άγάπη, μοναχά γι' αυτή χτυπούνε, και τά χείλη μας, τραγουδία μοναχά γι' αυτή σκοπούνε.

Στά μαλλιά χρυσά μεταξύ, χάρι ουράνια τού κορμού της, Μουσική μέσ' στη φωνή της, στη ματιά της φως γλυκό, Φλόγ' άγάπης στην καρδιά της, κρίνου άγνότητα στο νου της. 'Απ' την άξια της μητέρα, τάχει δώρο ταχυικό.

ΣΤΙΧΟΙ

ΤΟ ΒΟΤΑΝΙ

Και τί γιά την άγάπη της και τί δέν έχω κάνει δέν άφησα παράκλησι δέν άφησα βοτάνι.

Μά μόλις εκατάλαβε μάν άλλη πώς γυρεώ 'Απ' τó λαϊμό με άρκαζε και μούπε, Σε λατρεύω. Ν. Σ.